

Tionde roten, tomt 105

Kvarteret Lilla Bommen

Tjugofjärde roten 1737–55

Tolfte roten 1657–70

Nordvästra hörnet av

Klädesmakaregatan och Östra Hamnen

Anders Eriksson vid bommen, rotemästare

1638–62

Börge Andersson Bohm

? 1765–75– (död 1700)

M1676: 2 tomter

En i 1600-talets i handlingarna oftast förekommande göteborgare är Börge Andersson vid Bommen eller Bohm, son till båtekarlen Anders Eriksson och hans hustru Barbro Nilsdotter, efter vilka arvdelning skedde 10.8.1662 (jfr RR-prot. 24.4.1763). Även Börge Bohms far omtalas ett flertal gånger t.ex. när det den 29.11.1665 vid underrätten omtalas, att Ander Eriksson, som var fader till Börge Bohm, var skyldig *klensmeden Lars Pedersson i Sävenäs* för utfört arbete. Eller när det säges, att Anders Eriksson vid Bommen hade tilldelats de tomter, som hade frångagits *Bengt Börge-sson Gässhults* sal. svärfader *Willem Jack* (1667, EIIa:2).

1674 yttrar sig Börge Andersson Bohm med anledning av en skrivelse av strömbåtsgillet. Han omtalar en båt, som hans sal. fader (Anders Eriksson) hade köpt av *Albert Nilsson* och sålt till *Anders Andersson*. Vid underrätten 13.2.1667 krävdes *regementskrivare Anders Gregersson* av Börge Andersson på betalning 120 d smt för fyra rustningar, som Börge Andersson och hans avlidne fader hade presterat under sista danska fejden.

Belysande för hur man på 1600-talet såg på fördelningen av betalningsskyldigheterna för bröllopsutgifter är en dom, som kämnärsrätten fällde den 8.11.1695. Börge Andersson Bohm och hans svåger *Johan Arfvidsson* (genom sin fullmäktig och måg *Johan Ruber*) hade tvistat dels om arvet efter Börges svärmor *Börta Arfweds*, dels om en gammal skuldfordran härrörande från utgifterna för Börge Anderssons bröllop 1666. Johan Arfvidsson hävdade, att han år 1666 hade förskjutit större delen av dessa i karoliner men Börge Andersson nekade till att ha tagit emot pengarna och det fanns varken förskrivningsbrev eller vittnen till skuldsättningen. 72 d smt skulle Johan Arfvidsson ha betalat musikanterna, som uppvaktade vid Börge Anderssons bröllop. Rätten kunde inte frikänna Börge från denna skuld ”emedan dhe äre till hans heder och uthan twifwel på hans begäran och samtycke utgifne, warandes öfwer alt merendels brukeligit, at Brudgummen bör förnöija sådane Musicanter, som på hans Brölop upwachta. Men de 12 d smt, som för brudeskruden fordrade warda, kunna käranden intet tillsagda blifwa, emedan en sådan omkästnad gemenligen följer bruden och hennes Slächt och målsmän efter, som Bruden utgifwa, hållst effter ingen förskrifning eller förpflichtelse af Börge Bohm härom upwijses kunnat.”

Börge Andersson hade lånat ut pengar till *Johan Fahlgren* då denne berättat att han skulle bli Johan Arfwidssons måg. Det hade han gjort utan Johan Arfwidssons vetskap och medgivande. Börge Andersson hävdade, att... [text saknas i manuskriptet] ...och hade till sin förmån uppfört

fem års kost (1170 d kmt) för svärmodern och betalt hennes begravning med 350 d 13 öre kmt. Rätten hävdade emellertid ”att det synes af Börge Bohms egen Bekiännelse, at hans swärmoder icke varit så fattig, att hon alldeles behöfde lijta till en annan, emedan hon lemnat efter sig twenne tompter här i staden, och åtskilliga lösöron, som hennes barn till dehlning kompne äre, fast det mästa ändå effter Böriges berättelse skall wara bortstuhlit uthur Cronohuset effter den olyckeliga Branden, som staden öfvergick, hwar til kommer att Börge Bohm icke födt sin swärmoder med hennes öfrige barns communication, och som lagh säger, uthan sielf angrepet och giordt sig betalt af hennes fasta, hafwandes också ey heller wid dehlningen af det lösa fordrat eller giordt sig för denna fordran betahlt, som af oskipto tagas borde, ty kan honom nu icke tillåtas att angrija Johan Arfwedssons egne penningar med mindre han får dess eget samtycke”.

Delningen borde ha skett icke i tre parter som i Böriges räkning, utan ”i fem parter nication, och som lagh säger, uthan sielf angrepet och giordt sig betalt af hen” få betalt för sina utgifter för svärmodern, när hans svåger Johan Arfvidsson enligt sin uppgift var i stärbhuset och delade den lösa kvarlåtenskapen. Av kämnärsrättens protokoll för februari 1669 framgår vid en tvist mellan Claes Månsson och Börge Bohm, att ”Bengta Arfweds” rätta namn var Bengta Engelbrektsdotter. Hon var änka efter rotemästaren i 27 roten 1637–38 *Arffwe Andersson*, vars plats i mantalslängden 1639–40 intogs av ”Bengta, Arfueds änka”. Enligt Kållands härads ... [text saknas i manuskriptet]... få betalt för sina utgifter för svärmodern, när hans svåger Johan Arfvidsson enligt sin uppgift var i stärbhuset och delade den lösa kvarlåtenskapen. Av kämnärsrättens protokoll för februari 1669 framgår vid en tvist mellan Claes Månsson och Börge Bohm, att som följande excerpter angående Börge Bohms mellanhavanden med andra handelsmän visar var han främst verksam som redare, ehuru han inte alltid var så framgångsrik som sådan:

Göteborgs kämnärsrätt i nov 1655: *Olof Olofsson* hade levererat några tunnor tjära hos *Lars Torsson vid strömmen*, Johan Arfvidsson enligt sin uppgift var i stärbhuset och delade. Den 28.8.1663 krävde *Rasmus Wilhelmsson* från Koberg Börge Andersson på 300 rdr i betalning för 30 tolfter ekplankor. Börge fick tre veckors betalningsanstånd. När Rasmus Wilhelmsson den 1.3.1666 ånyo kräver stadens borgare Börge Andersson wid Bommen på 300 d smt, kallas han *greve Axel Lewenhaupts* fogde. Rasmus Wilhelmsson krävde i samma månad betalning för omkostnaden för sina resor till staden, eftersom de endast företagits för att infordra detta.

10.105 (tidigare kallat 10.125 och 10.126) kallades 1785–90 *Bryggaren Petter Fox* hus och bryggeri: där bodde också sonen *bryggaren Alexander Fox*, som 1785 hade friår.

10.105 ägdes 1800 av bryggaren Petter Fox arvingar och liksom 10.104 och ödetomten 10.106 1807 av *vinhandlare A. Fernberg*. 10.106 avslutar 1807 listan för tionde roten med Lilla Boms tullhus.